
Signalement portretteert jonge kunstenaars.
Deze maand is de beurt aan Omar Koubâa.

Ik wist precies wat dat vierkantje dacht

Wervelende verf, botsende verdwijnpunten en prachtige pasteltinten: daarmee viel Omar Koubâa op bij de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst 2011. Hij was een van de winnaars. Nu exposeert hij nieuw werk bij galerie Nouvelles Images in Den Haag. Waar komt zijn abstracte beeldtaal vandaan?

door Sandra Spijkerman

© OMAR KOUBÂA, *Working with dark soil in a magnetic arena 3*, 2011, acryl op doek, 200 x 200 cm, foto: Dagmar Atladóttir, Courtesy Galerie Nouvelles Images

---

IK WIL NIET DAT ER PRIMAIRE KLEUREN VAN MIJN DOEKEN AFKNALLEN.

◉ **OMAR Koubâa,**
Cortex Context 10, 2009, acryl
 op doek, 200 x 300 cm, foto:
 Dagmar Atladóttir, Courtesy
 Galerie Nouvelles Images

Gelukkig staat er een onaf doek in het atelier. Dat helpt als je probeert te doorgronden wat een schilder nu eigenlijk doet. Natuurlijk zijn er veel kleuren te zien, maar ook nog genoeg stukken witte ondergrond. Sommige delen trekken je al een duizelingwekkende diepte in, terwijl andere stukken duidelijk nog onder handen zijn. In het voormalige schoolgebouw in zijn geboorteplaats Hengelo vertelt Koubâa (1979) hoe hij een nieuw doek begint: "Eerst een witte grondlaag, want dat wit heb ik nodig om er later ruimte in te krijgen. En dan daarop vlekken. De ontdekking van de vlek was voor mij een overrompelende ervaring. Ik was zeventien toen ik voor het eerst zag dat elke vlek een bouwsteen is. Als kind tekende ik met veel details, maar dat veranderde toen." In opperste concentratie bouwt Koubâa vanuit die vlekken langzaam maar gestaag aan zijn voorstelling. Het vertrekpunt voor al zijn werk is zijn visuele intuïtie. Hij heeft geen vast gegeven als een foto nodig. "Ik verplaats de verf op het doek, net zo lang tot er een logische plek ontstaat. Niet een plek in de realiteit, maar eentje die alleen op het doek bestaat."

Dat de voorstelling verschillende verdwijnpunten kent, is niet toevallig. "Dat is om te ontsnappen aan het dictaat van het landschap." Maar dat niet alleen. Door die uiteenlopende verdwijnpunten krijgt je oog niet gemakkelijk houvast. Je zwerft en wervelt met de verf mee. Toch kun je van een totale chaos beslist niet spreken. Als geheel zijn de voorstellingen van Koubâa volkomen vanzelfsprekend, zelfs in evenwicht. Schilderders kunstenaars als Cézanne en Picasso ook meerdere standpunten op één doek, bij hen was de voorstelling nog coherent. Bij Koubâa niet, ons wereldbeeld raakt steeds meer en meer gefragmenteerd: dat is zichtbaar in zijn schilderijen.

LICHT TRANCE

Als zoon van een lyrisch abstract schilder was abstractie volkomen normaal voor Koubâa. Maar hij deed daar niks mee. Tot zijn zeventiende. Toen koos hij op het vwo tekenen als eindexamenvak. Op een dag gaf zijn vader hem een hele stapel vellen papier van 70 x 50 cm, waarmee hij op de zolder van het atelier aan de slag ging. "Toen heb ik voor het eerst gevoeld dat er iets ging stromen. Ik kon er uren in opgaan, er ontstaat een soort lichte trance waardoor je even niet meer hier bent. Alleen, het werk dat daar uit voortkwam, raakte niet aan

◉ **OMAR Koubâa,**
Cortex Contact 17, 2010, acryl
op doek, 200 x 250 cm, foto:
Dagmar Atladóttir, Courtesy
Galerie Nouvelles Images

die toestand. Dat was voor mij een aanleiding om daar naar op zoek te gaan.”

Dat zoeken bracht hem uiteindelijk naar de AKI ArtEZ in Enschede. De afgelegen leslocatie in Hengelo gaf hem genoeg concentratie om zijn weg te vervolgen. In zijn eindexamenjaar maakte hij uiteindelijk de stap naar totale abstractie.

Over waarom hij abstract ging schilderen, is Koubâa duidelijk: “Het gaat mij om een diep innerlijk beeld. Daar heb je de realiteit niet bij nodig.” In zijn eindexamenwerk, de serie *Cortex Contact/Context* (2008-heden), is de overgang naar totale abstractie te zien. *Working with dark soil in a magnetic arena* (2010-heden), de serie die daarop volgde en waarvan nummer 1 en 3 te zien waren bij de Koninklijke Prijs, is een steviger vervolg. Een studiebeurs van HeArtfund (2008-2009), een plek bij het Dutch Art Institute (2008-2010) en het winnen van de Buning Brongers Prijs 2010 gaven hem de kans en stimulans om zich verder te ontwikkelen.

EEN MAGNEET

Aan de fraaie manier waarop hij de verf op het doek zet, kun je zien dat Koubâa een echte schilders-schilder is. Dit ondanks zijn passie voor dichtkunst (hij won diverse malen de El-Hizjra-Literatuurprijs met zijn poëzie) en muziek. Net als voor andere schilders speelt de geschiedenis van de schilderkunst een belangrijke rol. “Ik kan in elke eeuw wel een favoriete schilder en favoriet schilderij aanwijzen. Van Rogier van der Weyden bijvoorbeeld diens *Kruisafneming* in het Prado in Madrid. Dat schilderij heeft een aantrekkingskracht als een magneet en tegelijkertijd straalt het. Het doek breekt het licht en maakt gebruik van die breking.” *Working with dark soil in a magnetic arena* gaat daar in zekere zin ook over. Over verf, over werken met verf en het magnetische veld dat tussen het doek, de maker en de toeschouwer ontstaat.

Als abstract schilder heeft Koubâa zeker ook gekeken naar de abstract expressionisten van de jaren vijftig en zestig. Maar hun werk is voor hem geen eindpunt. Zo wil hij meerkleurige vlakken schilderen, geen monochrome zoals sommige eerdere abstract expressionisten deden. Bovendien kiest hij zijn eigen palet. “Ik wil niet dat er primaire kleuren van mijn doeken afknallen.

Daarom meng ik er heel veel wit door. Je moet trouw blijven aan je eigen kleurenintuïtie. Bij mij zijn dat pastelkleuren plus zwart en wit.”

Behalve met abstract expressionisten voelt Koubâa ook verwantschap met conceptuele kunst. Bovendien noemt hij zichzelf een volbloed romanticus. Dat klinkt tegenstrijdig, maar dat is bij deze kunstenaar volstrekt logisch. Koubâa probeert namelijk een gedachteproces te verbeelden. Hij onderzoekt het functioneren van de geest. “De ontdekkingsreiziger van nu heeft pech gehad. De aarde is al helemaal ontdekt en ook ons sterrenstelsel is in hoofdlijnen bekend. Maar ons innerlijk, daar hebben weinig mensen oog voor. Ik ben een ontdekkingsreiziger op het terrein van de innerlijke en de uiterlijke wereld. Hoe zijn die verweven? Die verwevenheid ben ik aan het verkennen.”

Zoals je gedachten en herinneringen van het een naar het ander kunnen dwalen, zo wervelt de voorstelling op het doek. Nu eens in een peilloze diepte, dan weer voortgestuwd naar de andere kant van het schilderij. Maar uiteindelijk verlangt de romanticus in de kunstenaar wel naar een vereniging van evenwicht en het sublieme.

VIERKANTJE

Aanleidingen om te gaan schilderen vindt Koubâa doorgaans in zijn dromen en gedachten. “Er is me een droom bijgebleven waarin ik mijn lichaam zie liggen in een donkere ruimte, een soort stadion. Daarbij zie ik allemaal vierkantjes om me heen. Eén vierkantje helemaal aan de overkant vangt mijn aandacht. Ik wist precies wat dat vierkantje dacht. Door dit soort dromen lijkt de wereld nog veel vreemder dan ze is.” Zonder de droom te gaan illustreren, vertaalt Koubâa dergelijke gedachten naar verf op het doek. Daar lopen, zoals in je hoofd, altijd verschillende gedachten door elkaar.

Drank of drugs komen er bij Koubâa overigens niet aan te pas. Dat gaat niet samen met de inspanning die het vergt om in die innerlijke wereld vol existentiële vragen door te dringen en die zichtbaar te maken op het doek. Dat vraagt vooral grote concentratie en een lenige geest. Koubâa probeert de wereld van de verf naadloos aan te laten sluiten bij de innerlijke wereld. “Vroeger had je alleen de zon als lichtbron. Tegenwoordig heb je met al die computers, iPhones en iPads allemaal lichtende schermen. Dat zijn beelden en lichtbronnen tegelijk. Daar hoeft geen licht op te vallen om ze te zien. Bij de iPad is de innerlijke wereld uiterlijke realiteit geworden.” **K**

‘OMAR Koubâa, *WORKING WITH DARK SOIL IN A MAGNETIC ARENA*

14 APR. T/M 23 MEI 2012

Galerie Nouvelles Images, Westeinde 22, Den Haag

WWW.NOVELLESIMAGES.NL

WWW.OMARKOUBAA.NL